

Editorial

Până la adoptarea în anul 2011 a noii Legi a educației naționale, nu exista o prevedere care să stabilească, la nivel normativ, înregistrarea opțiunii elevilor pentru orele de *Religie*. Instituțiile școlare urmau o practică ușor de contestat în presupuzițiile și consecințele sale: înscrierea din oficiu a elevilor la disciplina *Religie* și permiterea, în principiu, a retragerii copiilor la cererea părinților (a lor, dacă au peste 16 ani). Angajând profesori și hotărând orarul, școlile fac o presupuziție atât asupra identității religioase a părinților elevilor, cât și asupra dorinței ca odraslele lor să urmeze orele confesionale oferite de școală – două aspecte distincte. Cum instituțiilor le este interzisă prelucrarea datelor privitoare la identitatea religioasă (a se vedea dispozițiile art. 5 alin. (5) al Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor), școlile nu pot lua decizii în această materie decât arbitrar. Prin solicitarea unei adrese de scoatere de la orele de *Religie*, se impune părinților/ elevilor asumarea unei identități religioase, ceea ce încalcă libertatea de gândire, conștiință și religie. Practica înscrierii din oficiu a elevilor la orele de *Religie* a constituit sursa a numeroase abuzuri documentate de organizații precum Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință și Liga Pro Europa. Sintetizăm concluzia acestor cercetări: instituțiile școlare împreună cu bisericile creează o formidabilă presiune asupra copiilor și părinților pentru a-i supune pe aceștia la o educație religioasă cu un conținut care se opune principiilor educaționale menite să asigure interesul superior al copilului. În alți termeni: sistemul de învățământ românesc practică îndobrocarea religioasă

Sistematic, de-a lungul anilor, organizațiile dedicate respectării drepturilor omului și ale copiilor și un număr de organizații religioase au cerut schimbarea procedurilor în materie, care constituiau „starea de fapt” în lipsa vreunei reglementări legale.

Ținând probabil cont de contestațiile amintite, noua reglementare a educației naționale adoptată în 2011 a hotărât să pună capăt controverselor transformând practica în lege: „La solicitarea scrisă a elevului major, respectiv a părinților sau a tutorei legale instituit pentru elevul minor, elevul poate să nu frecventeze orele de religie”. Criticile la adresa acestui sistem de înscriere din oficiu nu au încetat, dar ele încetau să mai fie „amenințătoare” pentru susținătorii situației de fapt.

În anul 2012, profesorul Emil Moise din Buzău a susținut în fața Curții Constituționale (CCR) neconstituționalitatea acestei prevederi. În Decizia nr. 306 din acel an, Curtea a respins excepția de neconstituționalitate. Iată, însă, că pledoaria profesorului Moise din 2014, într-o altă speță pe care a adus-o în fața CCR, a schimbat opinia judecătorilor constituționali. Pe 12 noiembrie a.c., Curtea Constituțională a decis că articolul din Legea educației naționale privitor la înscrierea elevilor la disciplina *Religie* este neconstituțional. Judecătorii Curții au ajuns și ei, pe urma reclamantului, la concluzia că cererile cad în sarcina părinților care doresc pentru copiii lor participarea la ore confesionale în unitățile de învățământ publice.

Hotărârea CCR produce o revoluție. Ea va avea mari implicații asupra sistemului educației religioase și nu mai puțin, asupra capacității noastre de cunoaștere opțiunile confesionale ale populației României. Nicio hotărâre legislativă nu ar fi avut puterea actualei opinii a judecătorilor constituționali pentru banalul motiv că aceasta este prin natura ei schimbătoare.

După evenimentul din 12 noiembrie a.c., intervenția profesorului Emil Moise a fost celebrată timp de săptămâni de către militanții pentru drepturile omului și ale copilului.

Nu și de „partea cealaltă”. Cităm comunicatul dat cu această ocazie în numele Bisericii Ortodoxe Române: „Patriarhia Română ia act cu mâhnire de decizia Curții Constituționale a României, discriminatorie și umilitoare pentru ora de religie. Nu comentăm acum contextul sau împrejurările în care a fost luată această decizie, ci așteptăm publicarea motivației acestei decizii. [...] O majoritate a Curții Constituționale, neprecizată încă, a cărei motivație urmează să o cunoaștem oficial doar după publicarea Deciziei în Monitorul Oficial a schimbat existența într-un mod surprinzător și contrar tradiției constituționale și legislative a României de până la acest moment. Astfel, Decizia Curții Constituționale induce ideea solicitării în scris de către părinți a studierii Religiei de către copiii lor în școlile de stat”. Și mai departe: „Biserica Ortodoxă Română cheamă pe toți credincioșii ei să apere și să promoveze valorile credinței creștine și ale spiritualității românești, în relație cu instituțiile publice și cu societatea românească în general”; „Este evident că se încearcă descurajarea participării elevilor la ora de religie prin măsuri birocratice excesive pentru majoritatea părinților acestora, favorizând, în schimb, o minoritate care nu acceptă ora de religie...”; „Desigur, Biserica nu poate contesta juridic în România această decizie, dar ea nu se lasă intimidată și descurajată, ci va intensifica atenția și acțiunea ei pe diferite planuri pentru apărarea și promovarea valorilor credinței creștine în societatea românească de azi, agresată sistematic de secularismul antireligios, sub pretextul apărării libertății de conștiință”

Este de urmărit ce se va întâmpla în continuare. Hotărârea Curții Constituționale este obligatorie pentru toate instituțiile. Ca atare, din momentul publicării în Monitorul Oficial, Ministerul Educației Naționale ar trebui să o aplice imediat, cerând părinților care doresc pentru copiii lor educație religioasă să facă cereri în acest sens. Rămâne faptul că anul școlar este în plină desfășurare, iar sub această acoperire este probabil ca Ministerul să nu înceapă demersurile la care-l obligă noua situație.

Pot să apară și surprize serioase, să le spunem, „politice”. Cel puțin aceasta sugerează comunicatul Patriarhiei prin subtextul său amenințător. BOR vrea să afle care este acea „majoritate, neprecizată încă” a Curții Constituționale responsabilă de a fi decis într-un mod „discriminator” și „umilitor”. Ea opune încă o dată, precum a tot făcut-o, pe majoritari și minoritari. BOR cheamă credincioșii să promoveze valorile credinței creștine nu doar în viața lor proprie, ci „în relație cu instituțiile publice”. Comunicatul Patriarhiei conține o invitație la nesupunere civică lipsită de ambiguitate, fermă.